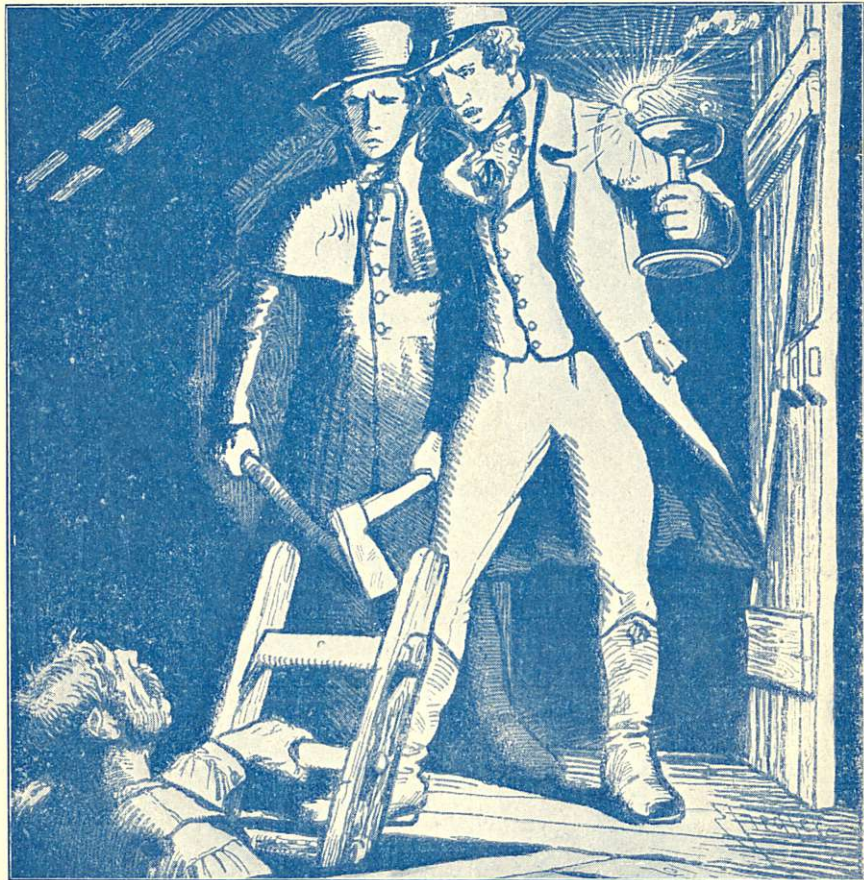

Yö metsästäjän kodissa

Kirjoittanut FRIEDRICH HEBBEL

N:o 12

25 p.niä

MAILTA JA MERILTÄ

SEIKKAILUJA · KERTOMUKSIA · KUVAUKSIA NUORISOLLE

✦✦✦ Toimittanut TEUVO PAKKALA ✦✦✦

Kustannusosakeyhtiö Otava · Helsingissä

arkiv
MAILTA JA MERILTÄ 12

YÖ METSÄSTÄJÄN KODISSA

KIRJOITTANUT

FRIEDRICH HEBBEL

»Emmeköhän jo pian tule D:hin?» huusi Otto kärsimättömästi toverilleen Aatolle ja pyyhki hätäisesti vasenta poskeaan, johon oksa oli sattunut. »On jo kulunut monta hetkeä auringonlaskusta ja tuskinpa tämän pimeämmäksi tuleekaan, eivät jalkanikaan enää kannu minua.» »Luulen että olemme eksyneet», Aatto vastasi epäilevästi, »meidän kai täytyy valmistautua viettämään yömmе metsässä.» »Olen tuota jo kauan aavistanut», Otto jatkoi suuttuneesti, »mutta sinähän aina keinon keksit sielläkin, missä et ennen ole käynyt. Sitäpaitse olen nälkäinen kuin susi, joka kuulee lampaan määkivän.» »Minulla on vielä vehnäleipä taskussani», Aatto sanoi ruveten sitä esille kaivamaan, »mutta voi», jatkoi hän samalla, »minähän heitinkin sen tuolle nälkäiselle paimenkoiralle, joka juoksi ohitsemme äskeisessä kylässä.» Nyt seurasi pitkä väli-aika, sellainen, joka ylioppilaitten kesken ainoastaan silloin on mahdollinen, kun ovat kokonaan uupuneet. Toverit kulkivat eteenpäin, väliin vaieten, väliin viheltäen, molemmat kiukkuisina, mutta samalla häveten sitä, että antoivat tuollaisen pikkuseikan vaikuttaa itseensä. »Nyt rupeaa satamaan», Otto alkoi vihdoin. »Iholla jo tipahtelee muutamia pisaroita», jatkoi Aatto, »mutta ellen erehdy, näen tuolla valon loistavan.» »Näköhairahdus! mitäpä muuta», sanoi Otto puoliääneen. Siitä huolimatta joudutti hän kulkuansa. »Ken siellä?» huusi Aatto yhtäkkiä pysähtyen. Ei vastausta. »Olin kuulevinani askeleita takanamme», sanoi hän sitten.

»Helposti kuulu pittää», Otto vastasi. Näin puhellen he olivat joutuneet yksinäisen asunnon luo. He astuivat ikkunan eteen ja katselivat sisään. Siellä oli iso tyhjä huone. Huonot tiiliseinät olivat osaksi kadottaneet kalkkipeitteensä. Muutamat olkituolit olivat hujan hajan ja kaatumaisillaan olevalla uunilla riippui kaksi pistoolia ja hirvenpyydys. Huoneen perällä olevalla pöydällä istui vanha, hampaaton ja silmäpuoli vaimo. Hänen jalkainsa juuressa makasi iso koira, joka väliin raappi lattiaa kömpelöllä kypälällään. »Ajattelen», Aatto alkoi loppuneen tarkastuksen jälkeen, »että mieluummin valitsemme yösjän jonkun pensaan alta kuin tästä luolasta. Tuolla sisällä on aivan kirotn näköistä!» Otto oli juuri sanomaisillaan samaa. Mutta niinkuin tavallisesti tällaisina kauhean vastenmielisyyden hetkinä ihmisessä vastustushalu herää, niin Ottokin muutti mieltänsä ja sanoi pilkkaavasti, ettei hänen mielestään vanha vaimo niin julmalta näyttänyt eikä hän oikeastaan voinut ymmärtää miksei heidän tulisi käydä sisälle. »Sinä tahdot käsittää minut väärin», sanoi Aatto. »Tuo vanha vaimo ei varmaankaan meidän takiamme siinä istu, hän odottaa vieraita ja keitä ja millaisia nämät ovat, on vaikea sanoa. Katso vain, miten hän hieroskelee ainoata silmäänsä haihduttaakseen unta, joka väkisten näkyy hänet valtaavan ja miten hän vääntelee hampaatonta kitaansa! Kapakka se ainakin on, sillä tuossa nurkassa on pulloja ja laseja. Mutta niinkuin sinä tahdot, niin teen minäkin.» Ennenkuin Otto ehti vastata, kajahti terävästi heidän takanaan: Hyvää iltaal ja ikkunasta tunkevassa heikossa valossa tuli näkyviin lyhyt, tanakka mies, joka vilkkaasti silmäili vieraita. »Olette varmaankin eksyneet», tuntematon jatkoi, »ja haette yösjää. Kiittäkää taivasta siitä, että juuri palaan kotia seikkailuiltani, vanha äitini ei olisi vastaanottanut teitä. Jos pidätte hyvänänne, niin seuratkaa minua. Vinttikamarissa, jonka teille valmistan, on teidän hiukan parempi olla kuin täällä ulkona. Olutta ja leipää on saatavissa ja voimme koota olkia maataksenne.» Koira rupesi haukkumaan, vanhus nousi ylös ja kulki raskain askelin ikkunan luo. »Minä se olen!» huusi metsästäjä. »Sinäkö poikani?» vastasi hän nenäänsä puhuen ja avasi hitaasti sisäpuolelta suljetun oven. »Sisään vaan!» sanoi metsästäjä tunkeilevalla kohteliaisuudella vierailleen. He seurasivat hänen kutsuaan, ei kuitenkaan ilman vastenmielisyyttä, Otto ensin. Heidän tultuaan kynnyksen yli metsästäjä sulki huomattavalla kiireellä oven heidän takanaan, jolla välin vanhus, asettaen silmälasit paikoilleen, katseli heitä karsaasti. »Eivätkö vielä ole tulleet?» kysyi metsästäjä äidiltään, samalla pakot-

taen hänet sisälle huoneeseen, puhuen niin hiljaa, ett'ei äiti, joka varmaankin oli huonokuuloinen häntä ymmärtänyt, vaan ainoastaan Otto. Kuiskaten meni hän nyt vanhuksen kanssa huoneen nurkkaan ja tuon tuostakin naurahti ilkeästi. Vanhus poistui oudosti katsellen myöhäisiä vieraita ja palasi kohta olutta, leipää ja juustoa mukanaan. Metsästäjä asetti kaksi tuolia pöydän luo. Turhaan pakottaen itseensä ystävällisyyteen vanhus pyysi äänettömästi viittoen aterioimaan. Nälkäisiä kuin olivat, maistui heistä ruoka hyvältä. Sillä välin otti metsästäjä uunilla riippuvan pistoolin alas, latasi sen, välittämättä vieraitten kummastuksesta monia muodollisuuksia noudattaen, varistipa siihen ruutiakin ja pisti sen taskuunsa. Hiiskumatta sanaakaan otti hän lampun käteensä, vei vieraansa pitkin tikapuita ylös vanhaan vinttihuoneeseen, jossa huomasiivatkin valmiin olkivuoteen. Tiuskasemalla »hyvää yötä!» hän tahtoi heti poistua vieden lampun mukanaan; mutta molemmat vieraat selittivät yht'aikaa että halusivat saada lampun huoneeseen. »Lampun?» kysyi hän kummastuen, »olen pahoillani, mutta minun luonani täytyy maata niinkuin haudassa levätään, nimitäin pimeässä. Äidilläni on harvoin kynttilää kotona ja lampun tarvitsemme itse, jotta — jotta —» »Jotta», kysyi Otto, kun mies lopetti kesken. »Jotta voisimme lukea iltarukouksemme, tietysti», jatkoi hän, »ainoastaan oppineet taitavat rukouksensa ulkoa. Mutta kenties onni potkasee ja joku pienikään kynttilänpätkä on löydettävissä, niin tuon teille lampun takasin.» Metsästäjä meni ja jätti vieraansa pimeään. »Mitäs tästä ajattelet?» Otto sanoi Aatolle. »Tänä yönä tulemme joko kokonaan valvomaan tahi hyvin pitkään nukkumaan!» vastasi tämä vakavasti. »Eikö tuolla katossa ole ikkunaa?» Otto kysyi. »Siltä näyttää», vastasi Aatto, »minäpä tarkastan voiko sitä avata». Hän hapuroi ikkunan luo ja koetti saada sitä auki. Samassa silmänräpäyksessä tuli metsästäjä sisälle lamppu kädessään. Synkin katsein hän huusi Aatolle: »Tuo säppi on vaan näön vuoksi, ikkuna on ulkoapäin kiinnipantu ja ellen väärin muista on siinä rautaiset tangotkin; raitista ilmaa teiltä ei kuitenkaan puutu, sillä kaksi ruutua on rikki!» Hän meni ovea kohti, mutta palasi takaisin ja sanoj: »Jos tuolla alaalla jotakin tapahtuu, niin olkaa siitä välittämättä, teitä ei tule kukaan häiritsemään!» »Mitä sitten näin myöhään enää tapahtuu?» Aatto kiivaasti kysyi. »Jopa nyt», jatkoi metsästäjä pilkallisesti, »metsäanniskelulla on öisin paras menekki!» »Mutta turvassa kai kuitenkin saa olla» Aatto julmistuneena huusi. »Joka tapauksessa olemme aseilla varustetut!» huomautti Otto teesken-

nellen levollisuutta. »Se minua ilahduttaa!» metsästäjä vastasi ääneen naurahtaen ja heitti oven jälkeensä kiinni sellaisella voimalla, että ovenpielet vavahtivat ja ikkuna tärähti. »Harras!» huusi hän ulkopuolella: »Ole varuillasi!» Koira asettui muristen, sitten haukotellen oven eteen. »Telkitty!» Otto sanoi Aatolle. Tämä olikin helposti tehty, koska ovi oli varustettu telkimellä. »Jumalan kiitos, että lampussa on riittävästi öljyä», Aatto sanoi kulkiensa sitä kädessä pitäen ympäri huonetta. »Tarkastakaamme nyt onko tämän roskan seassa joku palikka tai mitä tahansa, joka kelpaisi meille puolustukseksi.» Nyt alkoi huoneeseen pinnottujen tavaroiden tarkastus. Oton käsiin putosi vanha kalenteri, jonka hän nosti ylös ja heti heitti tiehensä. Aatto sieppasi sen ja selaili sitä. Muutaman minuutin perästä antoi hän kalpein kasvoin sen pudota maahan ja sanoi: »Nyt tiedän missä olemme. Tämä on sen (hän mainitsi erään Saksassa kuuluisan pahantekijän nimen, joka noin puoli vuotta takaperin monen tekemänsä murhan takia mestattiin siinä yliopistokaupungissa, jossa toverit harjottivat opintojaan), hänen nimensä on kirjoitettu kalenteriin ja luultavasti me olemme hänen poikansa vieraita.» — Ajatella kuolemaa kaikkine kauhuineen ja salaperäisyyksineen, on jo puoli kuolemaa. Varmastikin kauheimmalta tuntuu, ollessaan täynnä nuoruuden innokasta olemassa-olon tunnetta, joka tunne rajattomasti virtaa suonissa ja näyttää riittävän ijäisyyteen saakka, seisoa äkkiarvaamatta salamurhan avaaman haudan partaalla. Sielu vetäytyy kokoon niinkuin käärme peläten kohotettua jalkaa, joka uhkaa sitä polkea. Kaikista sen tulisista toivomuksista jääpi sille ainoastaan yksi jällelle, — vielä kerran, niinkuin käärme, eläimellisesti ja tajuttomasti raivoten, koettaa viimeisensä pistääkseen tai lyödäkseen murhaajaansa. Ääneen iloitsivat toverit kuin he lautojen takaa löysivät ruostuneen kirveen. Riemuiten vetivät he sen esille ja heiluttivat sitä vuoroitellen päittänsä päällä. »Katso», Aatto sanoi, »se on veren tahraama!» »Tahrattu», Otto vastasi, »niinkuin teurastajan kirves! Aatto, tällaista yötä emme voineet kuvitellakaan, kun tänä aamuna läksimme viettämään hauskaa päivää. Aurinko paistoi niin kirkkaasti ja lämpimästi, raitis tuuli leikki hiuksissamme ja puhuimme siitä mitä tekisimme kolmen vuoden kuluttua.» »Kuka kolkuttaa!» Aatto huusi ja riensi kirves kädessä ovea kohti. »Se on koira, joka raappii itseään», Otto sanoi. »Olet oikeassa», Aatto myönsi »eläin kuorsailee taas ääneen. Tule, niin mennään vuoteellemme istumaan ja asetetaan lamppu tuolle pölkylle!» Sen tekivät he äänettä. Otto selaili kalenteria ja luki siitä Pyhäin

Legendaa, Aatto tuijotti järkähtämättömin katsein lampun kirkkaaseen valoon. »On sentään kauheaa», hän sanoi pitkän vaitiolon jälkeen, »istua paikalla, missä kenties useita kertoja on murhattu viattomia nukkujia, jolla välin alaalla varmaankin puukko terotetaan meidän lävistämiseksi seuraavassa hetkessä.» — »Käytiinkö ulko-ovessa?» »Varmastikin», Otto vastasi, tarkkaan kuunnellen; »kuulen myös pidätettyjen askeleitten kopinaa; kätyrit tulevat!» »Vai niin», Aatto sanoi ja hyppäsi paikaltaan, »en voi enää odottaa mitään ja kaikkein vähintään kuolemaa!» »Meitä on kaksi», Otto jatkoi, »ja he tulevat ensin tikapuita ylös. Luulenpa että suoriudumme hyvin. Ainakin ampuma-aseita vastaan — — tikapuut narskuvat, he tulevat; ylös heitä vastaan!» Kovalla nykäyksellä avasi Otto oven ja aikoi mennä ulos. Koira irvisteli vihaisesti ja pakotti hänet takasin huoneeseen. Silloin kuului metsästäjän ääni. »Häpeä nyt Harras!» hän ilkeästi huusi, »jätä sinä herrat! Jos eivät suojeluksestasi välitä, niin älä sitä niille liioin tyrkytä!» Koira vetäysi korvat alas riippuen tottelevaisesti syrjään. Aatto otti lampun ja astui tikapuulle. »Ettekö vielä nuku?» metsästäjä kysyi. »Mitä te vielä tahdotte?» Aatto vastasi. »Niin», metsästäjä hämillään jatkoi, »jotakin oli mielessäni». »Herätätte epäilystä!» Aatto huusi, ja hänen kasvonsa hehkuivat vihaa. »Silloin olette luultavasti virkamies?» metsästäjä sanoi, »herrat virkamiehet eivät kärsi nenääni, sanovat sen olevan vinon; millainen se on teidän mielestänne?» »Roisto», Aatto tiuskasi astuen niin lähelle kuin suinkin ja asettaen lampun lattialle. »Älkää häväiskö minua!» metsästäjä jatkoi kiivaasti, »luulenpa että olette samasta puusta veistetyt kuin taloustarpeemmekin. Mutta», hän jatkoi vanhaan tapaansa, »siirtäkääpäs lamppu hiukan tuonnemmaksi, minulla on yskä ja jos liekki sammuu syytätte minua siitä. Näyttää siltä kuin ette välittäisi seurastani tuolla yläällä? Sama se, mutta ehkä sentään olisitte hyvä ja täyttäisitte minulle tämän astian kauralla savupiipun luona olevasta laatikosta, sairalle hevoselleni. Kas, tuossa teillä on kirves? Mahtaapa taskunne olla tilava jos asettanne siinä kannatte!» Otto täytti Aaton asemesta metsästäjän pyynnön. Senjälkeen hän poistui, toverit menivät huoneeseensa, koirakin asettui vanhaan paikkaansa. »Kummallinen yö» Otto sanoi Aatolle, »lopultakaan ei ole muita kuin veitikka yksin, liittoveljekset ovat jääneet tulematta ja koska hänen yrityksensä epäonnistui, jättää hän koko asian siihen.» »Voipa olla niinkin», Aatto vastasi katsellen kelloa, »mutta onhan vielä aikaa». Pyssy laukesi. Samassa silmänräpäyksessä kuului kummallinen kopina kattoikkunan ulkopuolella.

»Kuka siellä?» Aatto huusi vieden lampun lähemmäksi. Mutta samassa hän purskahti äänekkääseen nauruun nähdessään kissan naurettavan järkevät kasvot. Laukauksesta peljästyneenä oli se hiipinyt esiin ja tuijotti häneen valon häikäisemänä tehden kummallisia liikkeitä ja juoksi sitten tiehensä. Heti senjälkeen kuulivat raskaan romahduksen, ikäänkuin elävä ruumis olisi äkkinäisen piston kautta kaatunut maahan. Kuului jymiseviä askeleita ja tuon tuostakin vanhan vaimon näänsä puhuva ääni. »Mitä nyt?» hän kysyi. »Kuollut» metsästäjä vastasi kolkosti kiroten. »Jeesus Kristus» vanhus huusi kauheasti ja kimakkaasti. Vallitsi äänettömyys. Toverit eivät tienneet mitä tapahtumasta tulisi ajatella. Istuutuivat vuoteellensa ja nukahtivat pian rauhattomaan uneen. Tässä valvomisen ja unennäön tilassa Otto näki lampun sammuvan. Äkkiä hypähti hän ylös, mutta luuli erehtyneensä koska liekki vielä heikosti valaisi huonetta. Samassa huomasikin hän sanomattomaksi ilokseen että aamuaurinko punertavan kultaavana paistoi huoneeseen ja herätti synkän näköisen toverinsa, joka vielä lujasti kouristaen kirvesvartta oli vaipunut vuoteelleen. »Mitä nyt?» Aatto huusi ja hypähti ylös. »Katso, katso!» Otto sanoi vieden toverinsa ikkunan luo. »Jumalan kiitos!» sanoi Aatto, »näin kauhean unen. Luulin olevani Italiassa metsää kulkemassa. Joukko ilkeitä roistoja hiipi esiin tiheäkävuisestä pensaikosta ja tunkeutui päälleni hurjasti huutaen uhaten murhata minut. Kuoleman hädässä huudan: ,Puhkaisevatko sitten varikset toisiltansa silmät? Olen teidän kaltaisenne, tässä todistus! Vedän esille pienen notkean tikarini, muistathan sen, jonka ostin Frankfurtin markkinoilla juutalaiselta romukauppiaalta. Rosvot eivät välitä puheistani, nauravat vaan minulle. Samassa silmänräpäyksessä tulee toinen matkustavainen uljaalla hevosellaan ratsastaen, mies astuu joukosta esiin, kääntyy minun puoleeni ja sanoo: Vai niin, sinä olet meikäläisiä? No tule sitten joukkoomme ja näytä heti mihin kelpaat. Silloin sinä herätit minut ja nyt muistan, että tuo olikin se tyhmä kertomus, jonka setävainaja kertoi hänelle tapahtuneen ja jota en koskaan uskonut sentähden että setä aina joutui hämilleen kun oli kysymys tapahtuman ratkaisusta.»

»Unohtakaamme tämä yö ja sen unet», Otto sanoi, »ja nauttikaamme elämästä täysin siemauksin! Ensimmäisen kerran saamme nyt katsella elämäämme ikäänkuin saavutettuna kallisarvoisena, joskaan ei suoraan ansaittuna omaisuutena. Kiittäkäämme valvomistamme ja huolenpitoamme siitä!» Aatto puristi lämpimästi toverinsa kättä. Nyt kuu-

lui vanhuksen ääni hartaasti veisaten aamuvirttänsä. Selvään erotti hurskaan virsirunoilijan säkeet:

Jumala kaikki loi
Maan ja taivaan ilmi toi.
Täyttää ne viel' lahjoillaan
Pitää huolta luoduistaan.

Vaistomaisesti yhtyivät toverit lauluun ja astuivat tikapuita alas. Alhaalla tuli metsästäjä, iloisesti tervehtäen heitä vastaan. Hänen kasvonsa eivät enää näyttäneet yhtä epämiellyttävältä kuin edellisenä iltana ja yöllä. Olivat juuri pyytämäsillään anteeksi viime öistä tapahtumaa, kun huomasivatkin tuon ilkeän ilmeen hänen suunsa ympärillä ja epäilystä herättävän naurun, joka teki miehen vastenmielisemmäksi kuin koskaan ennen. Hän pyysi anteeksi, että niin myöhään häiritsi vieraitansa. »En voinut aavistaakaan», jatkoi hän, »että nukkuisitte niinkuin jänikset avosilmin ja kuulisitte hiljaisia askeleitani».

Sitten vei hän heidät asuinhuoneeseen, jossa vanhus valmisti heille kahvit, jonka hyvä haju vahvisti ja virkisti heitä. He joivat äänettönnä kahvinsa, arvellen sen olevan viisainta. Sen jälkeen kysyivät he metsästäjältä, joka paraikaa pesi ja harjasi hevostansa, mitä olivat kaikesta velkaa. Lyhyesti ja katsomatta ylös sanoi hän jo saaneensa heiltä maksun. »Kaipaatko jotakin tavaroistasi?» kysyi Aatto voimatta enää pidättäytyä, pilkallisesti toveriltaan. Kun tämä vastasi kieltävästi, sanoi hän metsästäjälle: »Minunkin tavarani ovat kaikki tallella; ilmoitakaa sentähden mitä olemme velkaa!» »Herrani!» huusi metsästäjä samalla astuen pöydän luo ja tyhjentäen lasin olutta, »enpä enää tahdo olla piilosilla teidän kanssanne. Viime yön makasitte kidutuspenkillä ja sen saitte ilmaiseksi!» »Kummallinen avomielisyys!» Aatto sanoi Ottoa katsellen. »Niin, eikö totta», jatkoi metsästäjä, »en kuitenkaan erehtynyt? Olen teidän mielestänne samanarvoinen kuin lasten silmissä verenjuoja?» »Aivan niin, ystäväni», Aatto sanoi ja taputteli häntä pidätyn kiukkuisena olkapäälle. »Olette oikea isänpoika!» »Sitä en ymmärrä», metsästäjä julmistuneena vastasi, »mutta sen vannon, ett'ette jätä halpaa kotiani häpeästä punastumatta. Katsokaa tuota vanhusta, joka eilen antoi teille leipää ja olutta ja tänään kahvit. Hän on äitini. Hänellä ei enää ole hammastakaan jälellä. Tekin menetätte vielä kolmekymmentä kaksi hammasta, ennenkuin saavutatte seitsemänkymmentä vuotta. Hän on silmäpuoli sentähden että muuan roisto oli käynyt hänen kimppuunsa vaatien häntä hyväntahtoisesti jättämään miehensä

vaivalla ansaitut rahat. Ja nyt kuulkaa! Seisoin eilen takananne kun katselitte ikkunasta sisälle ja arvostelitte köyhää kotiani. Olin juuri käskemässä teidät sisälle kun rupesitte halpamaisesti äitiäni pilkkaamaan. Se minua vielä enemmän harmitti sentähden että mielelläni olisin ottanut teidät vieraanvaraisesti vastaan. Kiiwas kun olen, aijoin kaataa teidät siihen paikkaan; suokaa anteeksi että puhun suoraa kieltä, mutta annoin valmiiksi kohotetun käteni vaipua alas, samalla keksien perin-pohjaisemman koston. Päätin rangaista teitä kohtuuttomasta epäluulostanne siten, että mielikuvituksessanne saisitte läpikäydä kaiken sen kuin muussa tapauksessa todellisuudessa, jos nimittäin olisin ollut se, jona te minut piditte. Käskin teidät sisälle, ja niin pian kuin olitte sinne päässeet koetin kaikellaisilla kaksimielisyyksillä teissä herättää kauheita luuloja. Tämä onnistuikin vielä paremmin sen vuoksi, että sairas hevoseni, joka ikävä kyllä kuoli noin kello 1 aikaan piti minut hereillä.» Ilmoittamalla hevosen kuolemasta, Otto keskeytti metsästäjän, »te siis vastasitte äitinne kysymykseen». »Senkin kuulitte?» mies jatkoi, »no, auttoipa sitten sattuma minua paremmin kuin voin toivoakaan! Mutta sitä en silloin ajatellut. Kaikki vastenmielisyys teitä kohtaan loppui nähdessäni tuon kauniin, uskollisen eläimen, jonka vasta joku viikko sitten ostin kalliista hinnasta, sortuvan ja oikasten jäsenensä vetävän viimeisen hengenvetonsa. Kaasin kuroja kuolleelle ruumiille ja heitin tuopin seinää vastaan rikkoen sen.» »Ettekö olekaan», Aatto kysyi, »sen —?» Hän mainitsi sen kuuluisan murhaajan nimen, jonka omin silmin oli nähnyt mestattavan. »Hyvä Jumala, en», vastasi metsästäjä kauhistuen, »kuinka tulettekaan kysymään sellaista?» »Vanha kalenteri, jonka vintillä löysimme», Otto sanoi, »pani meidät sellaista ajattelemaan ja täytti meidät kammolla koko yön. Ilman sitä ei teidän suunnitelmanne olisi niin hyvin onnistunut.» »Mitä kaikkea tuossa huoneessa mahtanee ollakaan, sitä en tiedä», jatkoi metsästäjä, »en ole vielä tarkastanut sen sisältöä. Vasta jonkun aikaa sitten tulin näille seuduille ja täytyy minun vastaiseksi tyytyä tähän luolaan, kunnes se revitään ja sijalle tulee oikea rakennus.» »Te olette kunnan mies», Aatto sanoi ja pani kukkaronsa pöydälle, »ottakaa tämä raha-apu uutta hevosta varten». Otto aikoi nuoruuden innossa huomispäivän suruista huolimatta tehdä samaten, mutta metsästäjä työnsi rahat luotaan ja sanoi: »En ota penniäkään, siinä on kyllin, että annamme toisillemme anteeksi.»

Rubini.

Satu.

Eräänä kauniina iltapäivänä seiso i Assad, nuori turkkilainen, rikkaan ja arvossa pidetyn jalokivikauppiaan puodin edustalla. Muutama päivä sitten oli hän ensi kerran saapunut suureen Bagdadin kaupunkiin. Yhä enenevällä kummastuksella oli hän katsellut kaikkia sen ihmeitä. Hartaalla mielihyvällä vaipui hän ihaillemaan jalokivistä säteilevää moninaista elämää. »Oi jalokivi», huusi hän täynnä ihastusta, »täydellä oikeudella olet sinä valittu kuninkaitten kruunuja koristamaan, sillä sinussa on kaikki ihanuus koottuna ja kirkastettuna: pian häipyvä auringonsäde on vangittu ja suljettu salaperäiseen sydämeesi. Haihtuvat värit juhliivat sinussa kirkastusta ja kuolemattomuutta. Puhtaat taivaalliset luonnonvoimat: ilma, tuli ja vesi yhdistyvät loistossasi! Seison tässä luonnon rajalla, tässä on luovien voimien viimeinen korkein tuote, sen laajimmalle — väristen henki sen tuntee — ei äärettömyyskään pääse.»

Jalokivikauppias, hyväsydäminen mies, joka suurella harrastuksella harjoitti ammattiaan seiso juuri ovella ja kuuli mielihyvällä niitä innostuneita sanoja, jotka lähtivät nuorukaisen suusta. Oltuaan siihen saakka näkymättömänä, astui hän nyt pojan luokse, avasi laatikon, tarttui hänen käteensä ja painoi kauniin sormuksen hänen sormeensa. Assad tuskin huomasi tämän, hänen katseensa kiintyi tenhovoimalla tavattoman suureen rubiniin, jota pilvien välistä esiinpilkistävä aurinko samassa hetkessä valaisi. Hän pani vaistomaisesti kätensä sydämelleen ja huokasi syvään kauppiaan suureksi hämmästykseksi. Sitten veti hän kummallisella vastenmielisyydellä sormuksen sormestaan ja huusi osottaen rubinia kiihkeästi: »Pitäkää kurja esine ja antakaa minulle tuo!»

Päätään pudistaen vastasi kauppias: »Se kivi ei ole mistään hinnasta tarjona!» »Mutta minun täytyy saada se», jatkoi nuorukainen ikäänkuin mielenviassa, tarttui rubiniin ja syöksyi silmät hehkuen pois.

Jalokivikauppias päästi kauhean huudon, juoksi Assadin jälkeen ja haukkui häntä varkaaksi, ja, kun tämä ei näyttänyt auttavan, vieläpä rosvoksi ja murhaajaksi. Pian syntyi melakka kadulla, nuorukainen vangittiin ja vietiin suurella melulla kadin luo.

»Herra», alkoi kauppias täynnä vihaa, »niin nuorelta kuin tämä henkilö näyttääkin ja niin paljon miellyttävää kun hänessä kätkeytyykin, on hän kuitenkin hävytön, kiittämätön lurjus. Minä näin hänen seisovan puotini edustalla ja miellyin häneen kuullessani hänen ääneen ilmaisevan ihastuksensa nähdessään kalleuksiani. Hyväntahtoisuuteni pääsi valloilleen ja ajattelin: Sinä saat kerran ostaa helpommalla kuin muut, otin kallisarvoisen sormuksen laatikostani ja pistin hänen sormeensa. Odotin, että hän näin äkkiarvaamattoman lahjan saatuaan joutuisi pois suunniltaan. Sen sijaan hän ei näyttänyt välittävän ystävällisyydestäni, vaan huokailli ymmärtämättömästi, mikä minua vielä enemmän suututti. Sitten veti hän sormuksen sormestaan, heitti sen halpamaisin sanoin luotaan ja vaati sellaisella käskevällä äänellä, ikäänkuin hänen voimassaan olisi ollut vaikkapa mestaamisenikin, minulta tuota ihmeellistä rubinia, joka kerran joutui minun käsiini. Kun minä, hilliten oikeutettua mielipahaani, koska luulin tietämättömyyden olevan syynä hänen hävyttömyyteen, kauniisti ilmoitin hänelle, että sellainen kivi olisi kalliimpi kuin hän voisi aavistaakaan, selitti hän rohkeasti että se oli tuleva hänen omaksensa. Muutta mutkitta katurousvoille ominaisella tavalla tekeytyi hän omaisuuteni herraksi, otti rubinin ja juoksi tiehensä. Juoksin hänen perässään. Kuinka minulle oli mahdollista ylenkyläisenä ja ruoansulatuksen rauhaista hetkeä viettäessäni saavuttaa hänet, sitä en itsekään ymmärrä. Häntä näyttää antavan ihmiselle ylenluonnollisia voimia.»

Kadi oli pitkä, laiha mies, jonka kasvoissa, hänen seisossaan laktuvassa, selvästi kuvastuivat helvetilliset piirteet. Hän oli kerran ryöväty ja tuomitsi sen jälkeen kaikki varkaat kuolemaan. Hän kysyi Assadilta ystävällisesti kielsikö hän sen rikoksen josta häntä syytettiin. »Kuinka voisin!» vastasi nuorukainen synkästi. »Se olisikin yhdentekevää», jatkoi kadi pirullisesti naurahtaen niinkuin oikeudenjäsenten on tapana kaikissa maissa, heidän antaessaan kuoliniskun onnettomille raukoille. »Viekää hänet kaupungin ulkopuolelle ja noudattakaa lakia.

Kuitenkaan ei ennen tuntuva kuritusta! » jatkoi hän ja tarttui ruoskaan, jonka orja hänelle ojensi.

Assad vietiin pois. Kadulla hän kääntyi jalokivikauppiaan puoleen, joka vihassaan oli unohtanut vaatia rubininsa takasin ja sanoi hänelle: »Herra, täyttäkää viimeinen pyyntöni. Antakaa minun pitää kivi kuolemaani asti. Seuratkaa minua kaupungin portille että siellä vielä viimeisen kerran saan katsella kiveä ja sitten antaa sen teidän käsiinne. Eikö totta, te ette kiellä täyttämästä pyyntöäni? Eihän enää ole paljon aikaa jälellä.» Kauppiassa heräsi sääli häntä kohtaan. Hän surkutteli kaunista, järkkymätöntä nuorukaista, joka vielä, elämän täydessä voimassa ja hehkussa seiso i hänen edessään ja muutaman hetken kuluttua oli tuleva kuoleman omaksi. Varmaankin hän jo olisi ollut valmis uhraamaan rubininsa pelastaakseen hänet. Se oli kuitenkin mahdotonta kadin mielenlaadun takia. Hänen täytyi siis tyytyä siihen että ystävällisesti koetti täyttää eroavan viimeisen pyynnön.

Portille saavuttuaan otti Assad esille rubinin, jonka hän siihen saakka oli kantanut sydämellään, piti sitä aurinkoa vasten, jonka säteissä se vilkkui kuin ihmisen silmä, painoi sen suutansa vastaan ja oli juuri aikeessa antaa sen kauppiaille kun vanha harmaahapsinen mies astui hänen luokseen. Vanhus oli kunnioitettavan näköinen, ja kansa peräytyi nähdessään hänet. »Sinä olet varas, Assad?» kysyi vanhus kääntyen hänen puoleensa. Hehkua puna nousi nuorukaisen poskille, mutta tulematta hämille katsoi hän vanhusta suoraan silmiin ja vastasi: »Niin olen, ja, niinkuin pian itse näette tulen kuolemaan sen takia!» »Etkö paheksu varkauttasi?» kysyi vanhus. »En», vastasi Assad lyhyesti ja päättäväisesti, »en tiedä mikä minua kiinnittää tähän kiveen, mutta mahtaa olla hyvä että minun tulee kuolla, sillä tunnen että voisin saastuttaa itseni ryöstöllä ja murhalla ennenkuin antaisin tämän kiven kädestäni, vaikkakin sieluni kammoksuu murhaa yhtä paljon kuin omaa kuolemaani.» »Sehän on ihmeellistä!» vastasi vanhus, »anna minulle kättesi». Assad ojensi hänelle kätensä.

Samassa huomasi hän olevansa tuntemattomalla maantiellä. Vanhus seiso i hänen vieressään. Enemmän kummastuneena kuin iloisena tarkasteli hän vanhusta kysyvin katsein. »Olet nyt yli sadan tunnin matkan päässä Bagdadin kaupungista», alkoi vanhus, joka kyllä oli ymmärtänyt hänen katseensa. »Nyt voivat jos niin tahtovat kuristaa lampaan kuoliaaksi, jonka jätin sinne sinun sijallesi viattomuutesi merkiksi. Älä kumminkaan luule että olisin pelastanut sinut jos kevytmielisesti

tai halpamaisen ahneesti olisit anastanut itsellesi toisen omaisuutta. Minulla on käytettävänäni suuret voimat, mutta en koskaan käytä niitä väärin, niinkuin monet minun kumppanistani tekevät. Luonto on luottamuksella luovuttanut meille sen voiman, joka ylläpitää ja muuttaa asian tavallista kulkua, kutsuen meidät apuun silloin kuin yleinen sääntö ja yksinkertainen laki ei riitä erityisissä tapauksissa. Tämä on juuri sellainen tapaus, sillä rubini, joka on kädessäsi, on erään ihanan lumotun prinsessan hauta. Hänen verestään on se imenyt itseensä tuon tumman, ihmeellisen punan. Hänen silmänsä tuli säihkyä sinua vastaan sen kimaltelemissa säteissä. Hänen uinuva elämänsä värisytti sinua, kun näit kiven loistavan auringonpaisteessa. Silloin joi sielusi sisimmässä syvyydessään suloista aavistusta ja kätesi täytyi täyttää mitä sydämesi vaati.» »Voinko vapauttaa prinsessan?» kysyi Assad syvään hengittäen. »Sen tiedät ainoastaan sinä itse!» jatkoi vanhus, »ja sinä voit, jos niin tahdot, kerran nähdä hänet ja puhua hänen kanssaan. Niin pian kuin sinä keskiyönäikana voit kohdistaa kaikki ajatuksesi ainoastaan häneen ja suudella rubinia kolme kertaa, on lumous katoava ja prinsessa täydessä ihanuudessaan astuva esiin kivisestä vankilastaan. Mutta älä pane onneasi ja rauhaasi alttiiksi epävarmalla hetkellä; on vaikea taistella haltijoita vastaan. Ihanin impi kiinnittäisi sisimmän itsesi vastustamattomalla voimalla itseensä, ja ellet silloin voisi häntä pelastaa, olisit onneton ijan-kaikkisesti. Ja nyt, jää hyvästi, kuolevainen ei näe minua toistamiseen!»

Vanhus oli kadonnut. Assad tuskin huomasi sitä, sillä jokainen tunne ja jokainen ajatus oli kiinnitetty siihen ihmeeseen joka oli hänen kädessään. Kuinka iloitsikaan hän, kun aurinko laskeutui ja varjot pitenivät. Miten kaipasikaan hän keskiyötä, jota hän muuten pakeni unen rauhalliseen helmaan peljäten kuolleitten ja kummitusten salaperäistä vapaahetkeä. Se näytti hänestä nyt astialta, josta hänen janoaville huulilleen vaahtosi kaiken elämän suloisin sisällys samalla kuin se vuodatti tuskaa ja kauhistusta kaikkeen muuhun maailmaan, sillä yhä enemmän kiihottaen hänen omaa suloista tunnettaan. Sillä välin kiiruhti hän eteenpäin päästäkseen vähän matkan päässä olevaan kaupunkiin ennen pimeää. Tämä onnistuikin ja sai hän yösijan erään vanhan naisen luona. Syyttäen väsymystään, vetäytyi hän heti hänelle määrättyyn huoneeseen, pani rubinin pöydälle ja laski viimeisiä minuutteja, jotka hitaasti, hitaasti, ikäänkuin jokainen niistä laskisi ijäisyyden sisällön, katosivat toinen toisensa perään. Vihdoin näytti kello kahtatoista. Sa-

nomattomalla hartaudella painoi hän rubinin huulilleen ja suuteli sitä kolme kertaa.

Silloin jalokivi, ikäänkuin haihtui hänen kädessään hienoksi tuoksuksi, joka punaisen kuultavana pilvenä täytti koko huoneen. Pilvestä hämärsi esiin nuoren naisen kuva, aluksi kalpeana ja heikossa haahmopiirteessään tuskin huomattavana mutta samalla täydessä olemassaolon runsaassa kukoistuksessa. Suloinen impi, siniseen pukuun puettuna, pää lapsellisen viehättävästi alaspainuneena, heitti viehättävän katseen ympäristönsä ja huusi: »Missä minä olen?» Mutta samassa hetkessä kiinnitti hän epätoivoisena järkkymättömän katseensa Assadiin, jota hän äsken oli tyttömäisesti ujostellut. Ja ikäänkuin painaisi vasta herännyt muisto hänen tilastaan hautakiven painolla kaikkia hänen elinvoimiaan, kohosi hänen sydäimestään huokaus, joka sisälsi enemmän kuin inhimillinen tuska voi käsittää. Tämä huokaus koski Assadiin ytimiä myöten. Nuoruuden arkuus, joka tähän asti oli pidättänyt hänet kunnioittavana etäällä, katosi. Miehuullisena ja lujana tarttui hän tikariinsa, astui lähemmäksi, kumartui ja sanoi: »Jalo ruhtinatar, jos Teidän vapauttamisenne ei käy ihmisen heikkojen voimien ylitse niin sallikaa, että pyhitän Teille vereni ja elämäni.» »Kuinka mielelläni en sitä tekisi», vastasi hän kiiruhtaen, »mutta olkoon päätöksenne kuinka varma tahansa, niin ette tule sitä koskaan täyttämään, eisen takia että se olisi liian v a i k e a a, vaan siksi, että se on liian h e l p p o a!» »Kuulinko oikein?» kysyi Assad suuresti hämmästyen. »Ymmärrän kysymyksenne», jatkoi hän. »Te ette voi kuvitella että asian laita olisi se; se on kuitenkin liian helppoa. Ilkein ja kavalin loitsija on kerran loihtinut minut, mahtavan sulttaanin tyttären, rubiniksi sentähden, että isäni vihastuen kieltäytyi täyttämästä hänen pyyntönsä saada kolme pisaraa verestäni, mitkä hän luultavasti tarvitsi halpamaiseen tarkoitukseen. Jokainen rubinin omistaja saattoi lumouksen lopettaa. Mutta ett'en koskaan enää saisi nauttia suloista elämää, on hän kiinnittänyt loihtimisen erääseen keinoon, joka vaikkakin jokaiselle, milloin ja missä tahansa on tarjona, ei kenellekään selviä. Lisätäkseenä tuskaani on hän minulle ilmoittanut keinon, mutta ikuisen kuoleman uhalla pakottanut minut kätkemään sen kalleimpana salaisuutenani. Oi, minun on vilu! Nautinto elämästä minuutinkaan verran? Anna minulle pikari viiniä, kaunis nuorukainen, minun on jano, mutta joutuin!» Syvästi liikuttettuna ojensi Assad poiskäännettyin kasvoin viininsä kuolevalle, joka kääntyen elämään tahtoi nauttia sen viimeistä hetkeä. Ystävällisesti kiittäen joi hän viiniä ja kohta sen jäl-

keen oli hän uudelleen pilven ympäröimänä. Heittäen hehkuvan katseen Assadiin, ikäänkuin sammuvasta valosta vielä kerran liekki leimahtaisi, huusi hän: »O Jumala, kuinka tahtoisinkaan elää!» Tummaksi muuttui pilvi yhä tiheämmin verhoten hänet. Assad näki sydäntäsärkevällä tuskalla kuinka ihanat muodot haihtuivat pois. Vieläkin oli hänestä niinkuin tuo katse hartaasti rukoillen viipyisi hänessä. Mutta samassa huomasi hän erehdyksensä. Tuo silmä olikin vaan sama rubini, joka uudelleen, viimeisen liekin heikosti valaisemana, makasi pöydällä. »Hänen ruumiinsa ja sielunsa oi!» huokasi Assad katsella tuijottaen jalokiveä. Lamppu sammui. Todellisena olemuksena tunkeutui kylmä äänetön ja valoton yö hänen päällensä.

Vuosi oli kulunut. Oli kaunis aamu. Assad oli paennut suurta, levontonta kaupunkia. Hiljaisena ja kalpeana istui hän penkillä yksinäisessä paikassa, pitkän matkan päässä kaupungin portista, suuren kaupungin rikkautta tuottavan virran rannalla. Kädessään piti hän rubinin, tapansa mukaan sitä hiljaisessa epätoivossa katsellen. »Se on ihana ikivi!» kuului yht'äkkiä hänen takanaan. Hän katsoi taakseen ja näki vanhemmanpuoleisen, korkeakasvuisen miehen, jonka jaloissa piirteisä kuvastui syvä, hillitty tuska. »Niin, ihana se on!» toisti Assad synkästi kätkien sen kateudella poveensa. »Nuorukainen», sanoi vanhus, »tuon kiven ostan sinulta. Löytyy jalokiviä, jotka tekevät ihmisen hyväksi ja helläksi ja toiset, jotka tuottavat mieluisia unia. Kun katselin kiveäsi, tunsin kummallista surua ja kerran kadonneen tyttäreni kuva heräsi uudestaan syntyneenä sielussani. Anna minulle kivi ja määrää itse hinta.» Assad pudisti päätään katsomatta ylös ja vastasi kylmästi ja katkerasti: »Vaikka laskisit kuningaskunnan jalkaini eteen, niin en kuitenkaan suostuisi pyyntöösi. Ainoastaan kuolema voisi minut siitä eroittaa, mutta ei sekään, sillä vien kiven mukanani hautaanikin.» »Orja», huusi vanhus raivostuneena, »joko annat kiven taikka menetät henkesi!» Sanoessaan viimeiset sanansa nousi hän penkiltään ja heitti, vihasta palaen läpi-tunkevan katseen Assadiin. Assad ei vastannut mitään, vaan nousi hänen paikaltaan ja hymyili halveksivasti itsekseen. Vanhus kääntyi kalpeana pois ja kutsui joukon asetettuja sotilaita luokseen. »Näyttäkää tuolle koiralle tuolla», huusi hän osoittaen Assadia, »kuinka sulttaani kohtelee sitä, joka uskaltaa häntä vastustaa». Assad tarttui tikariinsa, mutta hänen vastustamisensa oli turha, sillä pian oli hän koko joukon ympäröimänä. Silloin huomasi hän sulttaanin katseen, joka terävästi häntä tarkasteli. Pilkallinen hymy lensi hänen kasvoilleen, hän tarttui

rubiniin, nyökäytti päätään sulttaanille ja heitti, ennenkuin kukaan ehti sitä huomata, kiven virtaan. »Lävistäkää hänet!» huusi sulttaani ja veti, raivosta vavisten miekkansa tupesta. »Teen sen itse!» sanoi Assad ja paljasti miekkansa. Silloin kuului lyhyt, hiljainen »Oi!» Se oli vaan ääni, mutta ääni, joka vielä kuolemankin hetkellä sisimpään tunkeutuen, herätti Assadin kaikki voimat uuteen toivorikkaaseen elämään. Hän antoi kohotetun kätensä vaipua alas ja seisoi ikäänkuin ihmehen voimalla liikkumattomana. »Oi Fatime, tyttäreni, saanko vihdoinkin nähdä sinut?» huusi sulttaani kiiruhtaen eteenpäin, mutta samalla pysähtyen pelosta, että suloinen näky haihtuisi hänen sitä kosketellessa. »Kiitetty olkoon Allah!» huusivat henkivartijat riemuiten ja heittäytyivät maahan, peittäen kasvonsa. »Isä, vie minut äitini luo!» huusi sama suloinen ääni, jonka Assad oli kuullut tuona keskiyönä, ja kiihkeästi syleili nuori neito vanhusta. Tätä nähdessään tunsu Assad tuskaa ja iloa. Hän huokasi syvään. Silloin astui prinsessa hänen luokseen, tarttui punastuen hänen käteensä ja sanoi, vieden hänet isänsä luo: »Tässä on pelastajani!» Sulttaani seisoi vakavana ja äänetönnä. Sitten sanoi hän: »Tahtooin tappaa sinut!» »Niin», vastasi Assad, »kuitenkin elän vielä». »Ja sinä elätkin päiviesi loppuun saakka», jatkoi sulttaani kohotetulla äänellä. »Ja jos vaadit minulta valtakuntaani, niin lasken sen jalkaisi juureen, enkä pyydä sinulta muuta kuin turbaanin, miekan ja haudan.» »Minulla ei ole mitään vaadittavanani!» vastasi Assad synkästi. Sitten kääntyi hän prinsessan puoleen ja jatkoi hitaasti ja vakavasti ikäänkuin julistaen itselleen kuolemantuomion: »Olisin mielelläni vuodattanut viimeisen veripisarani sinun edestäsi, mutta se ei ollut minulle sallittu. En voinut sinua vapahtaa, vaan ainoastaan surkutella, ja sitä voi kuka tahansa. Ja tänään — tänään olin liian kunnoton, kun heitin kiven, joka sisälsi sinun suloisen itsesi tuohon liejuiseen syvyyteen, koska isäsi, varmaankin toivorikkaan aavistuksen täyttämänä, vaati sitä minulta. Minä halveksin itseäni, sinunkin tulee halveksia minua!» »Teet väärin», sanoi Fatime, »sillä sen kautta, että vapaaehtoisesti heitit rubinin luotasi, pelastit minut lumouksestani. Tämähän olikin se ehto joka jokaisen, milloin ja missäkin paikassa oli vaikeampi selvittää kuin taistelu lohikäärmeitten ja petojen kanssa.

Sillä aarteen tarkka säilyttäminen on ollut esteenä minun vapauttamiselleni.» »Tulin siis onnelliseksi viheliäisyyteni kautta!» jatkoi Assad. Fatime katseli häneen rukoilevasti ja kysyvästi, sillä nyt hän ei enää voinut ymmärtää häntä. Mutta sulttaani lausui: »Sinä olet tästä lähtien

minun poikani, älä astu taaksepäin. Ei kenenkään miehen tarvitse hävetä jos sattuma tuottaa hänelle sen, jonka hän voimalla ja kestävyydellä on toivonut voittavansa. Mutta nyt, seuratkaa minua linnaani, ei ole oikein, että riemuitsemme ainoastaan keskenämme, Fatimella on äitikin.»

Taidemaalari.

Frankfurt a. M:ssa oli kerran vanha taidemaalari, nimeltä Dietrich. Hän oli suuri taiteessaan ja omituinen elämäntavoiltaan. Hänen kuudestakymmenestä vuodestaan huolimatta eivät hiuksensa olleet harmaantuneet vaan valuiivat tuuheina mustina kiharoina hänen lyhyen, jäntevän kaulansa ympärillä. Hänen kasvoillaan oli ylevä ilme, vaikkakin ne olivat kalpeat ja kuivuneet. Ne panivat katsojan miettimään oliko synkkä murhe vai kuuma, tulinen ikävöitseminen jotakin ylikuonnollista ja saavuttamatonta piirtänyt siihen syvät juovat. Hänellä oli aina tummanpunainen viitta, ja pieni, terävä tikari, joka kimalteli hänen vyöllään, lisäsi vielä sitä eriskummallista vaikutusta, jonka tämä outo mies teki jokaiseen katsojaan. Hän asui pimeällä syrjäkadulla. Vanha, melkein pä rampa villakoira, joka oli hänen ainoa perhekuntalaisensa, seurasi häntä hänen kävelyillään kaupungilla. Hän ei seurustellut kenenkään kanssa. Hänen kotinsa oli aina suljettu, ja hän itse ikäänkuin levoton kummijutus, joka milloin tahansa saattoi hävitä tietämättömiin. Väliin kuului keskiyön aikana hänen synkästä, kolkosta kodistaan ihana laulu. Silloin vanha, rampa koira haukkui ja vinkui ilkeästi ja mestari nauroi niin äänekkäästi ja inhottavasti, että suloiset soinnut jo syntyessään kuolivat ja jokainen kuuntelija tunsu pelkoa ja kauhistusta.

2.

Eräänä kauniina iltapäivänä kulki reipas poika suuressa Frankfur-tissa pitkin katuja ja tiedusteli innokkaasti missä kuuluisa maalari-mestari Dietrich asuisi.

»Vai Dietrich», vastasi käsityöläinen nuorukaisen kiihkeään kysymykseen. »Hänen luokseen tulette aina liian varhain, päästäksenne hänen puheelleen. Näytän teille kumminkin missä hänen asuntonsa on.»

»Ei tarvitse», huusi kolkko ääni.

Käsityöläinen katseli taakseen, kuiskasi nuorukaiselle: »Mestari Dietrich seisoo edessäanne», ja meni pois.

»Seuraa minua», sanoi vanha maalarin nuorukaiselle, ja tämä seurasi häntä kotiinsa.

Nuorukaista värisytti hänen kulkiessaan hitaasti astuvan mestarin rinnalla läpi suuren rakennuksen monia huoneita; hän oli mielestään kuolleitten esikartanossa.

Vihdoin he tulivat suureen, oudosti koristeltuun ilman ikkunaa olevaan saliin, jossa ainoastaan pieni kattolamppu valaisi huonetta heikkolla valolla.

Mestari asettui nuorukaisen eteen ja kysyi: »Kuka olet, mitä tahdot?»

»Kuka olen», vastasi tämä, »sen voin Teille sanoa muutamain sanoin. Olen köyhän urbinolaisen maalarin poika, nimeni on Raphael. Isältäni en ole perinyt muuta kuin tulisen, vastustamattoman halun värein, siveltimin kuvata kaikkea mikä on kaunista ja ihanaa ympärilläni. Olin valmistanut kaikellaista ennenkuin onnellisen sattuman kautta sain nähdä Teidän kalliin taulunne: Kristus siunaa lapsia. Silloin selvesi minulle että se jumalallisen taiteen pieni kipinä, joka on kätkeyty minun poveeni, ainoastaan Teidän johdollanne voisi kehittyä pitemmälle. Tämä onkin vienyt minut lempeän isänmaani neitsyeellisistä käsistä talvisen pohjolan vanhuuden helmaan, ja jos otatte minut ystävällisesti vastaan, niin olen täydellisimmässä mitassa saavuttanut sen minkä tahdoin ja halusin.»

»Raphael», sanoi vanha maalarin syvästi vakavana, »oletko koetellut itseäsi? Tunnetko itsesi kyllin voimalliseksi lakkaamattomasti palvelaksesi taidetta pyhällä alttarilla? Raskaasti rankaisivat vanhat pakanat puhtaitten luonnonvoimien papitarta, koska hän ei irroitannut kaikkia ajatuksiaan mailmasta ja sen viehätyksistä. Vielä kovemmin kohotelee rangaistus sitä pahantekijää, joka tahtoo tunkeutua taiteen kirkkaaseen valtakuntaan ja samalla nauttia tomun riemua. Hän liittää ikuisesti niinkuin paratiisilintu taivaan ja maan välillä, ei löydy vilvoittavaa pisaraa hänen polttavalle sielulleen, ja vihdoin näännyttää hänet epätoivo.»

»Taide on minulle kaikki kaikessa», vakuutti Raphael.

»No niin», sanoi mestari, »sinä olet oppilaani».

3.

Raphael kävi joka päivä mestari Dietrichin luona. Hänen taipumuksensa kehittyi mitä ihanimmasti ja vanha mestari oli häneen tyytyväinen. Nuorukainen olikin jo tottunut vanhuksen omituisuuksiin salaperäiseen elämäntapaan. Se ainoastaan oli hänelle selittämätöntä, miksi hänen joka iltta kellon lyödessä yhtätoista tuli lähteä pois. Silloin oli aina ikäänkuin paha henki hallitsisi mestaria. Hän lopetti kesken innokasta puhelua, veti pensselin nuorukaisen kädestä, jos tämä näytti hidastelevan ja vei hänet melkein väkivaltaisesti ovelle, jonka hän sitten sulki huolellisesti. Raphael oli kuullut kerrottavan, että väliin keskiyön aikana kuului ihana laulu taiteilijan kodista. Hänen järkensä oli hyljännyt nämät huhut typerinä satuina, mutta hänen mielikuvituksensa imi ne sitä halukkaammin itseensä muodostaen niistä kaikellaisia outoja kuvia, jotka eivät jättäneet häntä rauhaan. Vihdoin päätti hän ottaa asiasta selvää. Eräänä iltana kun vanhus tavallisuuden mukaan oli ajanut hänet pois palasi hän, vähän matkaa kulettuaan maalarin kodin edustalle.

Torninkello ilmoitti kolkosti kahdennentoista tunnin alkavaksi. Mahtavasti vihelsi yötuuli korkeissa puissa, jotka tummana henkijoukkona ympäröivät vanhaa rakennusta. Myrskynrepmät pilvet kiitivät nuolen nopeudella kautta äärettömän avaruuden, ja kuu oli kalpea kuin kuolleen ihmisen kasvot.

Raphael seiso i oven takana ja kuunteli jännityksellä, mutta kaikki oli hiljaa. Hän häpesi itseensä, mutta ei kuitenkaan tahtonut poistua.

Silloin kuului hieno, suruvoittoinen laulu, jonka säveleet ikäänkuin vastenmielisesti paeten hyljättyä sydäntä, haihtuivat taivaanikävöimiseen. Raphael imi jokaisen suloisen soinnun itseensä. Mutta samassa alkoi koira haukkua ja vinkua, ja hän voi selvään eroittaa miten vanha maalari silloin tällöin ilkeästi naurahti. Kauhu valtasi hänet. Vaistomaisesti nosti hän jalkansa paetakseen, mutta hän ei päässyt paikastaan. Hänestä tuntui kuin olisi arvoitus ratkaistava samassa hetkessä kuin se esitettiin jos ei hänen elinvoimansa ijäksi jäisi kehitymättömäksi taimeksi ja hänen rajaton luottamuksensa mestariin tulisi myrkytetyksi. Hän muisti nähneensä vanhan, melkeinpä unohdetun oven talon takaosassa. Se oli mahdollisesti avattavissa. Hän hiipi sinne

aution puutarhan läpi. Ovi aukeni. Kylmä kuolonkolikko viima puhalsi häntä vastaan. Polvet horjuivat. Hän tunsu kevytmielisesti käyvänsä yli sen varman kehän, jonka mahtava loitsija oli piirtänyt hänen ympärilleen ja antavan itsensä alttiiksi helvetin synkille voimille. Vielä aikoi hän poistua, mutta kaikki päätöksen teko näytti hänestä riistetyt, hän astui sisälle. Pian näki hän sen huoneen, josta laulu kaikui. Se oli hänelle tuttu. Siellä työskenteli hän vanhan Dietrichin kanssa. Sama ääni, sama vinkuminen, sama nauru. Raphael katseli ovenraosta. Mestari käveli edestakaisin huoneessaan. Käsivarrellaan kantoi hän villakoira, sitä alituisesti nipistäen. Huoneen nurkassa istui tyttö, kalpeana kuin valkolilja, mutta enkeliä kauneimpana. Hartaana kohotti hän katseensa ylöspäin kuvastaen ruumiillistunutta taivaanmusiikkia.

Raphaelista tuntui kuin olisi ensi näkemällä hänen sydämensä ihas-tuksesta lakannut sykkimästä. Hänen täytyi päästä sisälle saamaan uutta elämää suloisen immen huuilta.

Silloin lähestyi vanha maalari ovea ja nuorukainen kiiruhti ulos.

4.

Viisi viikkoa oli kulunut Tytöstä Raphael ei ollut nähnyt eikä kuullut sen enempää. Harva se yö hän oli ollut saapumatta Dietrichin kodin edustalle. Mutta siellä oli kaikki hiljaa, niinkuin ihmispovessa, josta kaikki elämä on loppunut. Hän oli saanut nauttia pisanan taivaansuloisuutta; nyt hän oli hyljätty ikuisen, äärettömään kuolon valtaan. Tyhjältä ja autioltä näytti hänestä elämä, itse taidekaan ei enää kyennyt lämmittämään, vaan tuntui se polttavan häntä. Hän oli joutua epätoivoon. Mutta silloin päätti hän puhua asiasta mestarilleen.

Oli kirkas iltapäivä. Hän istui Dietrichin vieressä. Aurinko katseli ystävällisesti niinkuin hellä äiti sisään ikkunoista. Vanhus oli lempeällä mielellä. Silloin heittäytyi nuorukainen hänen jalkainsa juureen ja kertoi hänelle kaikki mitä hän tuona ihmeellisenä yönä oli kuullut ja nähnyt; hänen täytyi kuolla tai omistaa tyttö. Syvä suru näkyi vanhuksen kasvoilla. Äänetonää kääntyi hän pois päin, kun nuorukainen oli lopettanut tunnustuksensa.

»Mestari, minä tahdon, minun täytyy saada nähdä hänet vielä kerran!»

»Voi sinua», sanoi mestari, »ellet voi irtaantua rakkaudestasi naiseen, joka aina pettää, sitä rakkautta varten, joka antautuu ihanalle taiteelle!

Häntä», lisäsi vanhus, »jonka sinä yönä näit, et enää koskaan ole näkevä».

»Mestari!» huusi Raphael kauhistuneena ja syöksyi huoneesta ulos.

5.

Raphael ei tiennyt, miten hän oli palannut asuntoonsa. Hän sairastui ankaraan tautiin. Lääkärit epäilivät hänen parantumistaan: hän puhui pikaisen kuoleman toivosta, ihanista enkeleistä, jotka häntä taivaaseen taluttivat, työstä, joka himmensi kaikki enkelitkin; ei kukaan häntä ymmärtänyt. Mutta hänen luontonsa auttoi itsensä; mikä kaikista näytti mahdottomalta, tapahtui, hento, vaalea nuorukainen toipui.

Oli jo myöhäinen syksy, kun hän ensi kerran jätti tautivuoteensa. Hävitys oli painanut poveensa koko elottoman luonnon, alastomina olivat puut, tuuli lennätteli lakastuneita, pudonneita lehtiä; kylmä, kostea usva lepäsi kuni unten pilvi maanpinnalla.

Nähdessään luonnon tällaisena Raphael tunsi ihmeellistä voimistumista. Luonnon kantama loistoton, surullinen puku oli sopusoinnussa hänen tunteisiinsa sekä vuodatti rauhanbalsamia hänen haavoittuneeseen sydämeensä. Hän jatkoi kävelyjään etemmäs kuin oli aikonut; vaistomaisesti veivät hänen askeleensa vanhan maalarin asunnolle, jota hän ei tuon iltapäivän jälkeen enää ollut nähnyt. Nyt seiso i hän ovella. Ovi oli raollaan, eikä lukossa, kuten aina ennen. Tämä oudostutti häntä. Hän astui sisään, mutta vanhaa maalaria ei löytynyt mistään. Hänestä tuntui kaamottavalta ja hän kiiruhti pois talosta.

Saman kadun varrella asuva vanha mies istui ovensa edessä. Raphael kysyi maalaria ja sai tietää maalarin kerran aikaisena aamuna lähteneen ulos eikä ollut sen koommin ollut näkyvissä. Kaikki tiedustelut olivat Raphaelille turhia, ei kukaan tiennyt hänen kohtalostaan mitään, ainoastaan hämärä puhe kulki miehestä mieheen. Siitä asti oli vanhan maalarin nimi ollut Pietro Perugino, aikaisemmin Perugiassa asunut. Hänen vaimonsa oli ollut vähemmän uskollinen kuin kaunis ja oli sopimattomissa suhteissa erään nuoren patrisin kanssa. Molemmat olivat menettäneet henkensä Peruginon tikausta. Tuon mahtavan patrisiperheen raivoisaa kosta pakeni hän salanimellä Dietrich Saksanmaalle viisi vuotta vanhan tyttärensä kanssa. Synkkä, melisairauden tapainen, usein hulluuskohtauksissa purkautuva raskasmielisyys oli synkistänyt hänen sielunsa eikä hän Italiasta lähdön jälkeen koskaan

enää ollut iloinen. Mutta hänen taiteensa oli kuitenkin niin valloittanut hänen henkensä, ettei hän kokonaan lannistunut. Tyttärensä oli hän kasvattanut synkimmässä yksinäisyydessä kaukana ihmisilmoilta; otaksutaan hänen menneen tyttärensä kanssa luostariin.

Vanhasta mestarista ei senjälkeen koskaan ole saatu mitään tietoa; nuorukaiselle taas tuska on ollut kirkas liekki, joka ei mitään kuluta; hän on suuri Raphael Sanzio, joka elää kaikkina aikoina kaikkien kansojen muistossa.

Paavon merkillisin yö.

Kello löi juuri yhdeksän. Paavo istui uunin takana pienen pyöreän pöydän ääressä, lukien rosvokertomusta, jonka hän, vastikään huuto-kaupasta ostaessaan yömyssyä, oli saanut kaupanpäälliseksi. Luettuaan sivun loppuun tunnusteli hän kädellään uunia, mutta pudistellen pää-tänsä veti kätensä jälleen pois. Hyvänä talonisäntänä hän ei mennyt levolle ennenkuin uuni kokonaan oli jähtynyt. Hänen jalkainsa juuressa makasi hänen koiransa keräksi kiertyneenä ja äänekkäästi kuorsaten. Se oli hyvin ruokitun näköinen, valkeankirjava villakoira, jolla liha-vuudestansa vähemmän oli kiittäminen herransa anteliaisuutta kuin salaista lihakauppojensa tuttavuutta. Kun Paavo tuli kohtaan, joka häntä ei huvittanut tai kun hänen täytyi lisätä parisen pisaraa öljyä huonosti palavaan lamppuun, antoi hän koiransa, ehkä kadehtien sen makeaa unta, tehdä kaikellaisia temppuja, seisoa vahdissa tai näytellä kuollutta, palkiten senjälkeen leipäpalasella sen tottelevaisuutta. Kello löi puoli kymmenen. Paavo nousi ylös riisuutuakseen, kun äkkiä napu-tettiin ikkunaan. »Tule sisään, niin näet ulos», huusi Paavo luullen naputtajan häntä pilkkaavaksi katupojaksi. Ulkoa kuului nauru ja jälleen naputus. Vihoissaan Paavo sammutti valkean ja heittäysi vuo-teeseensa. »Päästä sisään, minä se olen», huusi tuttu ääni. »Sinäkö, veljeni Frans», vastasi Paavo, »mitä näin myöhään tahdot?» Kiukkuisesti hän haki tulukset, sytytti lampun, ja aukaisi oven. »Sinun pitää vielä kaupunkiin», sanoi veli astuen sisään ja pannen suuren kirjeen pöydälle. »Virastossa on täysi työ, minun pitää koko yö istua pöydän ääressä!» »Et tarkoita täyttä totta!» vastasi Paavo katsoen veljeensä nauraen. Päivisin hän kyllä mielellään hyvää palkkiota vastaan huolehti sen vi-raston kirjeistä, jossa hänen veljensä oli kirjurina, mutta öisin se ei kos-kaan ollut tapahtunut, eikä hän halunnut vuoteeseensa vaihtaa kahden

peninkulman pituista pimeätä tietä. »Enkö tarkoittaisi totta!» vastasi veli; »ole reipas, asia on kiireinen eikä hetkeäkään saa kadottaa». »Kiirehdi, Paavo!» huusi äitinsä, joka vilustumisen tähden jo tunnin verran oli ollut vuoteessa; »se on meille mainiosti tarpeen, sillä huomenna on markkinat!» »Hae itsellesi muita lähettiläitä», sanoi Paavo hetkisen perästä puoliääneen, »en minä lähdel!» Veli, joka oli iloinnut voidessaan hankkia Paavolle pienen ansion, suuttui. »Sinun pitää!» huusi hän kiihoittuneena; »joka päivisin haluaa ansaita rahaa, hänen pitää myös öisin olla valmis!» »Tee, mitä tahdot!» sanoi Paavo rauhallisesti; »ihmettelisin, jos saisit minut niin pitkälle». Hän meni pöydän luo ja selaili rosvo-romaania; sillävälän heitti hän salaisen katseen veljeensä. Tämä oli hetken vaiti, sanoi vihdoin: »Lähetän luoksesi köyhäinhoitolaitoksen voutin!» ja aikoi poistua. Paavo pelkäsi tuota voutia, koska ei tuntenut hänen valtansa laajuutta; hän astui veljensä tielle sanoen: »Frans, älä ole järjetön, et tee sitä enemmän kuin minäkään!» Äiti käännähtihe taas vuoteessaan. »Poika!» huusi hän vihoissaan, »kenen kaltainen olet nyt! Et ainakaan isäsi, sillä hän ei säästänyt mitään vaivoja, ja minä, niin vanha kuin olenkin, puuhaan voimani mukaan. Sinä kuolet laiskuuteesi!» »Laiskuuteeni?» vastasi Paavo vimmoissaan asettaen vielä loppuun palamattoman piippunsa akkunalle, »ettäkö tämä olisi laiskuutta!» »Mitä se sitten on?» kysyi veli. »Tiedät sen vallan hyvin!» vastasi Paavo istuutuen ja nojaten päänsä pöytää vasten. »Vastikään puhuttiin viikkolehdessä murhajatusta!» Veli nauroi tahtomattaankin! sanoen: »Paavo, älä ole narri! Katsoppas huonoa takkiasi ja lohduta itseäsi! Kimppuusi ei kukaan käy; näkee päältäsin, ettei taskuissasi ole penniäkään.» »Eivätkö kerran murhanneet miehen vain paidan tähden?» vastasi Paavo tuskallisella katsein. Samalla hän otti päältänsä takkinsa, näyttääkseen sekä teoin että sanoin olevansa heitä vastaan. Tuon huomattuaan äidillä sappi rupesi kiehumaan; hän kurkottaen vuoteestaan heitti Paavoja tohvelilla päähän. Veli, huomattuaan Paavolla olevan mielessä levolle mennä, tarttui häntä rinnuksesta sekä puisteli häntä kelpo lailla huutaen: »Sano ajatuksesi, menetkö vai etkö!» »Menen!» sanoi Paavo itkien; »hellitähän!» Sitten hän huusi äidilleen; »Jumala tuomitkoon! Olet onnettomuuteeni syypää! Kuukausi ei onnellisesti lopu!» Kyyneleet valuivat hänen silmistään. Sanaakaan sanomatta otti hän jälleen takin yllensä, pani lakin päähänsä, pisti tupakkikukkaronsa sekä kirjeen taskuunsa, otti keppinsä sekä kutsuttuaan koiransa, lähti ulos. Palasen matkaa kävi hän hiljaksellen, toivoen kutsutta-

van vielä takaisin. Mutta pian hän kiroten pani tavallista juoksuaan. Ennenkuin hän valtatielle saapui, kulki hän kylästä erillään olevan tälön ohi, joka oli kuuluisa varkaitten pesäpaikka. Vanha vaimo kolmen poikansa kera asuivat siinä. »Olen rauhallinen, jos kaikki kolme ovat siellä, missä heidän pitääkin olla», ajatteli Paavo hiipien valaistun akkunan luo, jota verhosi vain rikkinäinen peitepahanen ja jonka läpi hän helposti saattoi nähdä sisään. Varas äiti istui uunin vieressä kehräten. Kaksi pojista olivat kortilla erään soittajan, kuuluisan maankiertäjän kanssa; kolmatta ei näkynyt. Huoneen perällä makasi oljilla mies, jonka kasvoista ei huomannut mitään muuta kuin vanhan mustan leukaparran, joka ulottui korvasta toiseen. »Pitkä Hannu ei ole kotona», ajatteli Paavo, ja kylmät väreet viilsivät hänen selkäänsä; totta tosiaan kohtaan hänet nyt tiellä!» Hän kuunteli jälleen. »Kuinka julman näköinen punatukkainen Marguard!» sanoi hän eikä huomannut ajatustensa pu-keutuneen sanoiksi. -- »Ja tuo yksisilmäinen Jürgen, kun hän nauraessaan näyttää hampaitaan! Mutta mitä ne molemmat ovat Hannuun verraten!» Kuului kolinaa; Paavo vetäytyi varovaisesti pois jatkaen jälleen tietänsä. Hän kulki myllyn ohi; myllärin koira haukkui häntä pudistellen kahleitaan. »Hauku pois vain!» huusi Paavo rohkeasti heilutellen keppiään. »Kuinka sitä toisinaan on hupsu!» lausui hän hetken perästä; »tavallisesti pelkään koiria kuin lapsi; nyt saisi niitä tielleni tulla vaikka kaksikymmentä, mieluummin olisin niiden kanssa tekemisissä kuin yhdenkään ihmisen!» Jo oli hän valtatiellä. Kauheana jättiläiskäärmeenä kiemurteli se kammottavissa mutkissa ja kiemuroissa; oli niin hiljaista, niin kuolon hiljaista kuin vain luminen ja kylmä talvi voi olla: Kuu leikki piilosilla pilvien kanssa väliin tullen näkyviin kirkkaana väliin piiloutuen; lähiseudun kylät olivat hautautuneet sumuun ja pimeyteen; siellä täällä näkyi kuitenkin talosta himmeä valo, kuin sairaan surullinen toveri, sairaan, joka toivoo unta, vaan usein näkeekin kuoleman tulevan; kumea kirkonkello kajahti kaukaa; Paavo luki tuskallisesti sen juhlalliset yksitoista lyöntiä. Paavo ei ollut Jumalan kieltäjä, vaikkakin hän monena iltana nukahti rukoilematta iltarukoustaan. Nyt hän risti kätensä rukoillen Isämeidän. Aivan hänen vierestään lähti varis lentoon vaakuen inhoittavasti. Hän kirosi luonnotonta veljeänsä. Aivan tien vieressä oli kirkkomaa. Kuu heitti lyhyen, mutta kirkkaan valon sen lumipeitteisiin hautakiviin. Paavo vannoi, ettei hän enää koskaan aamuisin nousisi äitinsä sijasta kahvia keittämään. Ratsastaja karautti hänen sivutsensa. Paavo, joka ei koskaan ollut ratsastanut,

huusi: »Kuinka onnellinen se ihminen on, jolla on hevonen!» Hiki valui jo hänen otsaltaan, sillä, päästyään kirkkomaan sivu oli hän hurjasti juossut. Nyt uskalsi hän jo katsoa ympärilleen; kun hän ei nähnyt mitään vaaraa niin hän kaikessa rauhassa sytytti piippunsa. »Jospa minulla olisi toveri vierelläni, joka myös olisi kaupunkiin matkalla», ajatteli hän vetäessään ensi sauhunsa sisimpiin sisuksiin. »Kuinka hauska aika kuluisi jutellessa! Mutta öisinhän yhden- ja kahdentoista välillä ovat liikkeellä vain roistot, murhaajat ja hullut, ryöstäen ja murhaten. Kristitty nukkuu aina tähän aikaan!» Nyt hän huomasi koiransa, joka häntä tähän saakka oli uskollisesti seurannut, äkkiä kadonneeksi. Hän huusi voimainsa takaa: »Hupi! Hupi seh!» Silloin tuntui hänestä kuin häntä itseään olisi kutsuttu omalla nimellään. Kuumeentapaisella jännityksellä kuunteli hän sekä huomasi olevansa oikeassa sillä »Paavo Paavo!» kaikui kirkkaasti ja selvään hänen takanaan. Noin viidenkymmenen askeleen päässä näkikin hän suuren miesolennon juosten häneen päin heiluttaen nyytytä merkiksi. »Tuo», ajatteli Paavo, »ei voi olla kukaan muu kuin varkaanpesän Hannul Koko kylä tietää minun toisinaan vievän viraston rahoja kaupunkiin, nytkin luulee hän minun sillä matkalla olevan sekä ajaa minua takaa! Niin, niin, aika ja paikka on sopiva. Jos hän haluaa minut murhata tai jollain tavalla mukavasti hengiltä ottaa, niin on tämä paikka siihen mitä sopivin. Mutta on minulla jalvoja!» Paavo veti vaistomaisesti puukon taskustaan lähtien juoksuun pannen parastaan. Hänen koiransa joka oli juoksennellut ristiin rastiin luultavasti jäniksen jäljillä, seurasi häntä jäljessä, mutta onnettomuudeksi joutui se kovassa vauhdissa hänen jalkojensa väliin. Paavo kompastuen siihen oli kaatumaisillaan. »Kirottu koira!» karjasi hän »hukutan sinut huomenna!» Samassa hän potkaisi uskollista eläintä, joka puolestaan tuli hänen luokseen hyvitystä pyytäen taitamattomuudestaan. Toisen hansikkaistaan hän pudotti, mutta ei ollut aikaa sen ylösottamiseen; tuo hyvin opetettu koira sen korjasi hänen puolestaan. Kirjeensäkin hän pudotti taskustaan. Kiroten, koska täytyi kumartua sen ottamaan, katseli hän arasti ja pelokkaasti taaksensa ja näki silloin lohdukseksen päässeensä melkoisen matkan edelle seuraajastaan. »Juokussa», arveli hän, »on kenen tahansa minut vaikea voittaa; sen tiesi tuo ilkiö; sentähden hän huudolla koetti pettää minut. Haha! ikäänkuin olisin tuhmempi jänistä, joka ei käänny ympäri metsästäjän sille viheltäessä! En tosiaankaan tiedä, miksen syyttäisi taas piippuni, näenhän jo kaupungin tornit!» Pitkä mies, joka huomasi Paavon hiljentäneen

vauhtia huusi jälleen: »Heil Odota toki!» »Kylläpäs osaa huutaa oikein kummallisella vieraalla äänellä. Se ei ole hänen omansa, sen on jo aikoja sitten viina turmellut. Mutta vaikka huutaisit enkelin äänellä, et sittenkään sellaisilla tempuilla minua petä!» Aina yhä reippaasti matkaa jatkaen, saapui hän pian kaupungin avoinna olevan portin luo. Katsoen taakseen näki hän tuon pitkän miehen olevan aivan lähellä; kuumtamossa erotti hän selvästi kuinka Terävä, jonka edestakaisin juoksuja hän jo kauan oli epäillyt, hyväili häntä sekä hypäten pystyyn nuoleskeli hänen kättään. »Jumalan nimessä!» huusi Paavo julmistuneena mennessään sisään portista, »huomenna hukutan tuon koiran ensi vesilätäkköön, luulen sen jo kerran vannoneeni!» Kirikkaasti paloivat katulyhdyt. Kolme tai neljä vartijaa kulki edestakaisin. »Täällä on enemmän kuin turvassa!» arveli Paavo asettuen lyhtypylvään taa. »Uskaltakoon sälli vaan kaupunkiin», kerskui hän tuijottaen portille päin, »niin huomautan hänestä vartijoille; se on velvollisuuteni kaikkia nukkuvia kohtaan, joilta hän voisi varastaa!» Samalla tulikin tuo pitkä mies portille. Paavo kiiruhti lähinnä olevan vartijan luo lausuen tuskallisella nopeudella: »Pitäkää silmällä tuota miestä, joka katua tännepäin astuu, hän on varas ja rosvo, joka minua puolisoista tuntia on takaa hätyyttänyt!» Vartija otti sanaakaan sanomatta pillinsä esiin ja puhalsi, jolloin heti hänen toverinsa kokoontuivat hänen luo. Selitettyään heille lyhykäisesti asian, ympäröivät he tuon luullun roiston. Paavokin tuli lähemmäs; mutta miten olikaan, kun tuo henkilö, jota hän oli paennut kuin pakolaista, ei ollutkaan pitkä Hannu, vaan hänen hyvä ystävänsä Jaakko, joka oli sepänkisälli. »Ei tämä ole hän!» huusi hän yövartijoille; »olen erehtynyt, päästäkää hänet!» Pilkaton ja kiroten laskivat vartijat saaliinsa; Paavo tuli Jaakkoa lähemmäs kysyen suurella vakavuudella: »Sinäkö se tosiaan olitkin, joka perässäni tulit, minulle huiskutit ja huusit nimeltäni?» Jaakko, joka ei tiennyt, mitä hän tässä merkillisessä tapauksessa tekisi, sanoi kuivasti; »kuka se sitten olisi ollut? Minun piti mestarilleni, joka äkkiä oli sairastunut, hakea lääkkeitä ja tunsin sinut äänestäsi koiraa kutsuessasi!» »Jesus!» vastasi Paavo levollisesti tarjoten ystävälleen tupakkia, »jos tuon olisin tiennyt, olisimme voineet kahdessa kulkea».

25
penniä

Mailta ja meriltä

25
penniä

Miehelläsi luet jännittäviä ja seikkailurikkaita kirjoja, mutta halpahintaisia, kelvollisia nuorisonkirjoja on toistaiseksi ollut kovin niukalti valittavana. Sentähden onkin kirjailija Teuvo Pakkala ryhtynyt toimittamaan »Mailta ja meriltä» nimistä sarjaa kaikkein hauskimpia seikkailuja, kertomuksia ja tarinoita eri maista ja eri ajoilta. Sarja kasvaa nopeasti. Jokainen kirja maksaa ainoastaan 25 penniä.

Ensimmäiset kirjat.

- M:o 1. **Karkuri.** Kertomus saarelta Tyynen meren rannalla.
- N:o 2. **Taistelu paalumajalla.** Kertomus Amerikan aarniometsästä.
- N:o 3. **Aamukellot.** Tarina uljaasta Veronika-neidistä.
- N:o 4. **Kylmä sydän.** Peikkotarina.
- N:o 5. **Ksi-Ksin luolan ihmelukko.** Itämaalainen seikkailukertomus.
- N:o 6. **Ihmeitten maassa.** Kreikkalaisia satuja.
- N:o 7. **Tito.** Jännittävä kertomus arosudesta.
- N:o 8. **Musta kaleerilaiva.** Merikertomus v:lta 1599.
- N:o 9—11. **Nansenin pohjoisnaparetkiltä.** N:o 9. Laivalla napameritse. N:o 10. Suksilla ja kajalilla. N:o 11. Talvea saarella nimettömällä.
- N:o 12. **Yö metsästäjän kodissa.** Neljä seikkailurikkasta kertomusta.
- N:o 13. **Apahien hyökkäys.** Seikkailuja kaukaisessa lännessä.
- N:o 14. **Kaksijalka.** Kertomus siitä miten ihminen on tullut luomakunnan herraksi.
- N:o 15. **Nini.** Kertomus Ranskan vallankumousajoilta.
- N:o 16. **Sidi Numan ja hänen hevosenensa.** Uusia kertomuksia arapialaisesta sarjasta 1001 yön tarinoita.
- N:o 17. **Lumimyrskyssä.** Kolme kertomusta.
- N:o 18. **Eksyksissä prärialla.**
- N:o 19. **Saaroksissa.** Ranskan ja Saksan viime sodasta.
- N:o 20. **13-vuotias sankari.** Kertomus buuri-sodasta.

.....

Kustannusosakeyhtiö Otava, Helsingissä